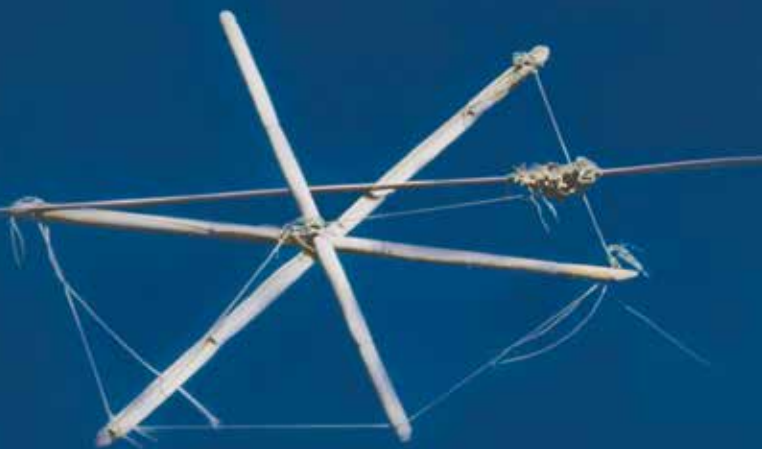

Feride Çiçekoğlu

UÇURTMAYI VURMASINLAR

ROMAN

43. BASKI

♥ can
Çağdaş

FERİDE ÇİÇEKOĞLU
UÇURTMAYI
VURMASINLAR

Can Çağdaş

Uçurtmayı Vurmasınlar, Feride Çiçekoğlu

© 1990, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 1990

43. basım: Ağustos 2023, İstanbul

Bu kitabın 43. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Mustafa Çevikdođan

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Başak Nur Vanlıoğlu

Kapak fotoğrafı: Laleper Aytek

Baskı ve cilt: Pasifik Ofset

Cihangir Mah. Güvercin Cad. Baha İş Merkezi A Blok No: 3/1 Z. Kat

Avcılar-İstanbul

Sertifika No: 44451

ISBN 978-975-07-4523-2

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

FERİDE ÇİÇEKOĞLU
UÇURTMAYI
VURMASINLAR

ROMAN

♥can

Feride Çiçekoğlu'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Sizin Hiç Babanız Öldü mü?, 1990

Suyun Öte Yanı, 1992

100'lük Ülkeden Mektuplar, 1996

FERİDE ÇİÇEKOĞLU, Ankara'da doğdu. ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ndeki lisans ve yüksek lisans öğreniminin ardından Pennsylvania Üniversitesi'nde tamamladığı doktorasında ütopyalar ve kent tasarımı üzerine çalıştı. Ütopya sevdasıyla 12 Eylül 1980 Askerî Cunta döneminin dört yılını cezaevlerinde geçirdi. Bu sırada edebiyata ve sinemaya yöneldi. Senaryolarını yazdığı *Uçurtmayı Yurmasınlar* (1989), *Umuda Yolculuk* (1990) ve *Suyun Öte Yanı* (1991) gibi filmlerin aldığı ulusal ve uluslararası ödüllerin ardından sinema alanında akademik hayata geri döndü. Türkçede yayımlanan *Vesikalı Şehir*, *Şehrin İtirazı* ve *İsyankâr Şehir* üçlemesinin yanı sıra şehir ve sinemaya dair İngilizcede makale ve derlemeleri vardır. Halen İstanbul Bilgi Üniversitesi Sinema-TV Bölümü'nde öğretim üyesidir ve mimarlık, edebiyat ve sinemaya dair bir yolculuğu vardır.

Önsöz

1984 yılının bir Haziran öğle sonrası, demir kapı beni dışarı kapayıp Barış'ın çılgınlıkları içeride kaldığında, gün olup onun sesinin bunca çok insana ulaşacağı hiç aklıma gelmemişti. Barış'la ilgili anıları kâğıda dökme-yi düşünmediğimden değil, kâğıda dökülü sözün okuma alışkanlığı olan sınırlı kişiye bile çoğu kez iletilmediğini sezmemden.

Uçurtmayı Vurmasınlar'ın 1986 yılında yapılan ilk basımı bu sezgiyi doğruladı. Öykü, bir rastlantılar dizisi sonucu 1989'da film olmasaydı, Barış alçakgönüllü bir kitabın sayfaları arasından mırıl mırıl konuşmayı sürdürecekti; taa ki kitabın ilk ve tek basımı kimbilir kaç yıl içinde tükenene dek.

Beyazperde Barış'ın mırıl mırıl sesini yükseltiverince *Uçurtmayı Vurmasınlar* için yeni bir basım şansı doğdu. Ak kâğıt üzerindeki kara yazılar herkese kendi düşlerini üretmenin ipucunu verdiklerinden midir nedir, resimlenmiş düşlerden daha renkli olabiliyorlar. Bir çocuğun gözlerinden, duvarları kendi düşlerinde sorgulama olanağını daha fazla okura sunabilmek, filmin armağanı. Kitabın bu nedenle beyazperdeye gönül borcu var.

Şimdi Barış'ın düşsel mektuplarını yeniden okuduğumda, onları da yer yer yüksek sesli buluyorum. Barış

kimi şeyleri daha yumuşak söylerdi gibi geliyor. Ama, çocuklaşabilme yönünde ne kadar yol aldığımızı görmek için geçmişteki sözleri tanık bırakmak daha doğru galiba. O yüzden, beş yıl önce nasıl aktarmışsam, Barış'ın düşlelerini öylece bıraktım. Böylesi daha içten geldi.

İçtenlik önemli, çünkü Barış da öyleydi.

FERİDE ÇİÇEKOĞLU

Ocak, 1990

Sunu

Barış'ı tanıdığım yerde ne çiçekler vardı, “ne de başı bulutlarda bir çınar.” O gevrek sesiyle simitçi bile giremezdi oraya. Taş avluya yalnızca kuşlar konardı bazen.

Kuş kanadına binip çayırlara gitmeyi öğretti Barış bana. Düşle gerçek, onun o yarım sözcüklerinde öylesine iç içe geçerdi ki, dünyanın çirkinlikleri bir bulut gibi kayıp giderdi yarım göğümüzden. Taş avluda düşsel uçurtmaları uçurmayı işte öylece öğrendim Barış'tan.

Adını ne Barış yılını düşünerek koymuşlar, ne de savaşlar çıkmasın diye. Babasının sevdiği bir müzikçinin adıymış, yalnızca o yüzden.

Adının anlamı dünyayı kucaklasa, taşa büyümezdi Barış. Ama bunu ne anası bilirdi, ne de anası gibiler. Bilseler, “çocuklar şeker de yiyebilsinler” diye gökyüzüne hasret çeken bizler, çayırlara yalnızca kuş kanadında uçmak zorunda kalmazdık belki.

Neden orada olduklarını bilenler de, bilmeyenler de Barış'ı sevdiler. Birbirlerini sevdikleri gibi. Bambaşka nedenlerle çiçeklerden uzak kalsalar bile çiçekleri sevdikleri gibi.

Barış da onları sevdi, hem de nasıl! Her birini ayrı ayrı sevdi. Oradan çıkıp da artık başının üzerinde yıldız görebilenleri bile unutmadı. Mektuplar yolladı onlara.

Hiçbir zaman yerine varmayan, bazen kâğıda dökülme-
yen ve hep demir kapılara takılan mektuplar.

Barış'ın kimi düş, kimi gerçek mektupları, gerçek
adresine ulaşsın diye yazıldı bu kitapçık.

Adını taşıyan yılda hâlâ tahta büyüyen Barış'a bir
armağan, hep yanıtızsız kalan mektuplarına bir yanıt ol-
sun diye.

Uçurtmayı vurmasınlar, çocuklar uçurtma da uçu-
rabilsinler diye...

FERİDE ÇİÇEKOĞLU
Şubat, 1986

UÇURTMAYI
VURMASINLAR

26 Haziran

Burnun büyüdü mü İnci? Hani Pinokyo'nunki gibi... Sen anlatmıştın, Pinokyo diye bir kukla varmış. Yalan söyleyince burnu uzuyormuş. Yalan söylersen senin de burnun büyür demiştin bana. Sen de yalan söyledin!

“Seni bırakıp gitmem. Gidersem seni de götürmeye çalışırım.”

Hatırlıyor musun, böyle söz vermiştin. Ama “Hoşça kal,” bile demeden gitmişsin. Ben uyurken. Demir kapının sesine uyandım. Alkışlar, “Güle güle!” sesleri, “Ayağını sürü, biz de tez çikalım!” feryatları... Uyku sersemi kimin gittiğini anlayamadım. Koşa koşa çıktım avluya. Baktım, kadınların kimi gözyaşlarını siliyor. Seni aradım, kucasına çıkayım her zamanki gibi diye. Önce fark etmediler beni.

“İnci, İnci!” diye bağırınca görüverdiler. Seni çağırdığımı duyunca annem ağlamaya başladı. Anladım o zaman, gitmişsin! Bilmem sesimi duydun mu? Kapı yeni kapanmıştı. Duyasın diye bağurdım. Duyduysan geri dönseydin keşke. Bavuluna sığardım. Kimse görmezdi beni. Minicik olurum. Saklambaç oynarken saklanmıştım bavuluna bir kez. Yine saklanırdım. Demir kapıları geçince çıkardım bavuldan.

Gittiğinden bu yana hep seni görüyorum düşümde.

Bak nasıl: Bir gün senle yine avluda geziyormuşuz. Yani volta atıyoruz. Sen hızlı hızlı yürüyorsun. Ben de sana yetişmek için koşuyorum. Ellerini arkada kavuşturmuşsun. Ben de kavuşturmaya çalışıyorum, ellerim yetişmiyor. Duvara varınca sen birden geri dönüyorsun. Ben de dönmeye çalışıyorum, sana yetişemiyorum. Tam o sırada yağmur başlıyor. Sen bana, “Koş, yeni aldığımız şampuanı getir Barış,” diyorsun.

Ben içeri gidip şampuanı alıyorum. Başımıza döküyoruz. Yağmurla şampuan iyice köpürüyor. Köpükler başımızdan her yanımıza akıyor. Köpürdükçe köpürüyoruz. Sana bakıyorum: Köpükten görünmez olmuşsun. Sesleniyorum:

“Seni göremiyorum İnci, neredesin?”

Köpük yağını avlunun kenarındaki demir kapıya doğru yürüyor. Bana da sesleniyorsun:

“Gel, kapıya vuralım!”

Ama kapıya vurursak anahtarlı amca gelir!

“Daha iyi, gelsin,” diyorsun.

Kapıya vuruyoruz. Gelen giden yok. Yağmur artıyor. Eyvah! Köpüklerimiz yağmur suyuyla yıkanıp akacaklar. Hah! Bir ayak sesi duyuldu. Hem de çok anahtarlı amca bu gelen.

Anahtar şıkırtılarının çokluğundan anlıyoruz onun geldiğini. Öbür amcaların birer anahtarı olur. Hangi koşuşu bekliyorlarsa o koşuşun anahtarı. Bizim koşuşu bekleyen teyzenin de tek anahtarı var. Neden “gardiyana” diyorlar ona İnci? Annem bile öyle diyor. O herkesin anası mı? Ama o bizi içeri kilitliyor. Anneler çocuklarını kilitler mi? Ben anahtarlı teyze diyorum ona. Çok anahtarlı amcanın adı da başgardiyandı. En çok şıngırtıyı başgardiyana çıkarır. Bütün koşuşların anahtarını taşır o.

Başgardiyana, bağıyor kapının öbür yanından:

“Ne istiyorsunuz kız?”

Sen bana, “Kız deme, ayıptır,” demiştin. Madem öyle, başgardıyan neden “Kız,” diyor? Ben de onun kadar çok şangırtı çıkarırsam “Kız,” diyebilir miyim? Beni susturup amcaya sesleniyorsun:

“Kapıyı açın, hasta var!”

Hani yalan söylemek kötüydü, sen niye söylüyorsun İnci?

“Yalanlar kendi arasında ikiye ayrılır,” diyorsun bana. “Gerekli ve gereksiz yalanlar. Bu gerekli bir yalan.”

Ama ben de kendi söylediğim yalanları gerekli buluyorum. Kızıyorsun bana:

“Çocuklar yalan söylememeli. Onlar gerekli ve gereksiz yalanları bilemezler henüz.”

Eh ne yapalım... Ben de büyüyünce söylerim.

Başgardıyan senin gerekli yalanına inandı. Hasta var sanıyor sahiden. Açıyor kapıyı. Birden bizi görüyor karşısında. İki tane köpük yumağı. Şaşıyor fena halde. Biz ikimiz bir ağızdan “Böh!” diye bağırıyoruz. O korkudan düşüp bayılıyor. Elimden tutuyorsun. Koşuyoruz. İki yanımızda koğuşlar sıralı. Yağmurda ıslanıyoruz. Islandıkça köpüklerimiz akıyor. Önce senin burnun çıkıyor ortaya. Burnun uzamış olmalı İnci. Anlaşılan gerekli yalanlar da uzatıyor insanın burnunu.

Gardıyanlar önce anlayamıyor bizim ne olduğumuzu. Yuvarlanarak gelen iki köpük yumağını görünce telaşla kenarlara kaçıyorlar. Sonra senin burnunu görüyorlar köpüklerin arasından.

“Yakalayın!” diye bağırıyorlar. “Yakalayın, mahkûm kaçıyor!..”

Ama ben mahkûm değilim ki. Ben yalnızca çocuğum. Annem burada iken bana dışarıda kimse bakamazmış. O yüzden cezası bitene kadar annemle birlikte kalmalıymışım. Ben artık kendi çoraplarımı giyebiliyorum.

Kendi kendime bakarım. Beni dışarı bıraksınlar İnci! Senin yanına geleyim.

Sen benden önce varıyorsun dış kapıya. Volta atarken olduğu gibi. Benim bacaklarım küçük. Yetişemiyorum sana. Yağmur, köpüklerin bir kısmını götürmüş, ama hâlâ garip görünüyoruz. Dış kapıda bekleyen gardiyan şaşırıyor. Sen ona da, “Böh!” diyorsun. Düşüp bayılıyor. Kapıyı açıyorsun sen. Çıkıyorsun. Var gücümle koşuyorum sana yetişmek için. Bağırıyorum bir yandan da:

“İnci! Beni bekle. Gitme... İnci, bekle, geliyorum!”

Burnun büyüdü mü İnci? Hanı Pinokyo'nunki gibi... Sen anlatmıştın, Pinokyo diye bir kukla varmış. Yalan söyleyince burnu uzuyormuş. Yalan söylersen senin de burnun büyür demiştin bana. Sen de yalan söyledin. "Seni bırakıp gitmem. Gidersen seni de götürmeye çalışırım." Hatırlıyor musun, böyle söz vermiştin. Ama "Hoşça kal," bile demeden gitmişsin. Ben uyurken.

İlk basımı 1986 yılında yapılan *Uçurtmayı Vurmasınlar*, çağdaş Türk edebiyatına damgasını vurmuş romanlardan biri. Yalnızca okurun sürekli ilgisi nedeniyle değil, yalınlığı, içtenliği ve evrenselliğiyle de... Feride Çiçekoğlu'nun, 12 Eylül karanlığını hapishanedeki bir çocuğun gözünden anlattığı romanı *Uçurtmayı Vurmasınlar*, beyazperdeye uyarlanmış ve yoğun bir ilgi görmüştü.

#onikieylüldarbesi #zulüm #adaletsizlik #cezaevi #umut

 can

can yayinlari.com | [f](#) | [B](#) | [v](#) can yayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4523-2

9 789750 745232